

A TURUL FURA URAI

már nem sokáig élvezhetik azt a hatalmat, amit a tavalyi debreceni követő-táboron még minden választási fondorlattal is nehezen tudtak egy esztendőre meghosszabbítani. Azt hitték, hogy a Fitos Vilmos megbuktatása miatti felháborodás, mint eddig minden hasonló alkalommal, most is elcsendesedik és az ellenzék végül is belenyugszik a változtathatatlanba, hogy tudniillik

a legnagyobb keresztény és nemzeti diákszervezetet öregező vezérek irányítsák, akiknek semmi közük a diadalmas új magyar szellemiséghez, a népi gondolathoz, semmi közük az egyetemi ifjúság eszményeihez és céljaihoz, semmi kapcsolatuk nincs az egyetemmel!

A vezérkedőkkel szembehelyezkedő Turul ellenzék kitartása azonban nem csökkent, hiába igyekeztek a bírtokkon belülről minden eszközzel magukhoz ódesgetni őket, majd később hiába próbálták mozgalmukat fegyelmi ügyekkel visszaszorítani. Igéreteiknek senki sem hitt: a szánalmasan eseménytelen «munkaév» eléggé megmutatta, hogy mit érnek. Fenyegéseiket senki komolyan nem vette, hiszen annyira egységesen lépett fel ellenük az egész egyetemi és főiskolai turulista ifjúság, hogy mindenkit ki kellett volna zárniok s egyedül maradtak volna a Turul Szövetségben a szépműves elvtársakkal.

Az önálló alapszabályokkal rendelkező Csaba B. E. rögtön a követőtábor után kilépett és a többi egyesületek is csatlakoztak a Magyar Ifjúság Nagybizottságához, több ízben nyíltan szembeszegültek a »fővezérrel«, s kijelentették, hogy nem ezt a társaságot, hanem Fitos Vilmosékat tekintik törvényes képviselőiknek, akik nevükben a diákegység és az egyesületi reform ügyében eljárhatnak. Nem volt ez fegyves sértés, mert minden fegyves kétoldalú: megköveteli ugyan az alárendelttől az engedelmességet, de fegyelmet kíván a vezetőtől is: a Turul szellemének és szabályzatainak feltétel nélküli engedelmeskedést. A jelenlegi »fővezérség« számíltanszor megszegte ezt a fegyelmet,

nyilvánvaló tehát, hogy nem kötelezheti szolgál engedelmeskedésre azokat az egyesületeket, melyek nagyobb magyar eszmények és célok szolgálataiban állanak.

Végzetlenül káros, hogy éppen a nemzeti élet-halál harc idején akadályozzák az ifjúság akaratának érvényesülését, a diákegység megvalósulását, mert esetleg egyéni, anyagi, vagy politikai érdekek így kívánják... Értethető, hogy erre irányuló intézkedéseknek senki sem engedelmeskedik különben is: — mint a szegedi Rákóczi B. E. új magistere mondotta bemutatkozó beszédében — »engedelmeskedni a hatalomnak, melyet erőszakkal szereztek meg, gyávaság!« A debreceni követőtábornak megvolt az a nagy eredménye, hogy közel hozta egymáshoz a Turul bajtársi egyesületek fiatalságát a többi egyetemi és főiskolai diákszervezetek ifjúságával. Az egységért és a mélyen magyar szellem győzelméért összefogott a Turul ellenzék, a KMDSz, a SZEI, a

most alakult DEI, a MEFHOSz és valamennyi tagegyesülete, a különböző területi bajtársi egyesületek (SzEFHE, DEFHE, FEFHE, DMKSz), a vallási szervezetek (KDSz, PDSz, stb.). Egészen meghatározó volt, hogy kitűnően működő egyesületek vezérsége milyen megértéssel csatlakozott az egységmozgalomhoz! Sok-sok egyesület tudta, hogy az egység megvalósulása egyesületi létének megszűnését jelenti, az elnökségi, vezérségi tagságok, tisztségek, címek és rangok, jóleső segélyek és összeköttetések alkonyát és mégis vállalta a beolvadást, mert tudta, hogy a nagy egységsszervezetekben még jobban dolgoztak, aki pedig komoly munkát végez, ott is kiemelkedhetik. A Turul egyesületek örömmel vállalták az átszervezést, mert tudták, hogy az átalakult Turulra vár a minőségi magyar nevelés és közvetve az egységsszervezetek irányítása is. A vallási szervezetek is szívesen csatlakoztak, mert tudták, hogy a minőségi vallási nevelő kerete munkáján át az egész magyar deákiség lelki megújulása következhetik el.

A Turul urai pedig kapkodtak fűhöz-fához. Kijelentették, hogy huszonhat éves korhatárt, továbbá külön egyetemi és főiskolai tagozatot akarnak a Turulban. Arról persze bőlesen hallgattak, hogy a szenátus és a gyűlésük tervük szerint a jövőben is közös lesz és biztosítja akaratuk érvényesítését. Hallgattak arról is, hogy az ifjúsági-Turul anyagilag és a sajtó felé való képviselői dolgában teljesen a társadalmtól függ. A Turul ellenzék vezetőit »elítélték«, megfosztották őket tagsági jogaik gyakorlásától. (Kizárni nem merték őket.) Hivatkoztak haditudósító fővezérük távollétére. Sorrajárták a miniszterintézményeket, s gondoskodtak arról, hogy tisztelgő látogatásaikról írjon a sajtó. Az egyik nagyság Mussolini fiának budapesti látogatása alkalmával a vendég mellé sodródott és vele együtt fényképezte magát.

A Magyar Ifjúság Nagybizottsága elleni támadásokat abbahagyták, mert ezek rosszul sülttek el, azonban annál nagyobb suttogó propagandát kezdtek. Megszervezték az öregek dominus törzseit. Támogatták azt a pár nemdiák egyesületet, mely még kitartott mellettük. Fővezéri parancsban harcias szavakkal és erélyes utasításokkal igyekeztek újból maguk mellett megszilárdítani az egyesületeket, persze hiába. Ezért utazgattak szerre az országban, hogy a személyes meggyőzés erejével érjenek el valamit. (Básthy Béla megbízott fővezér pl. kétszer is járt Szegeden és biztosította az itteni Turulistákat, hogy tulajdonképpen nincs is ellentét a fővezérség és közöttük...)

A Turul ellenzékét mindez nem zavarta. Egyre jobban kiépítette a bajtársi együttműködést a többi szervezetekkel, s ott volt a szántódi deák-nagytanácson, melyen végre találkozott az egész magyar deákiség. A turulista vezetők tevékenyen résztvettek a diákegység mozgalomban, Budapesten éppúgy, mint Pécsen, Szegeden, vagy Debrecenben. Lemondatták a budapesti kerület Ambrus-párti vezérét. Erdélyi József az egyetlen ember volt a jelenlegi fővezérségben, aki a népi gondolatot igazán képviselte, lemondott kulturális vezérségéről, mivel a nagy kultúrprogramból — bizonyára nem az ő hibájából — semmi sem valósult meg. Szegeden sikerült el-

érni, hogy Babiczki igazgató úr helyett egy fiatal egyetemi ember lett a kerület vezére. Ezekután a Turul ifjúsága

az alapszabályoknak megfelelően kérte a rendkívüli követőtábor összehívását, mert félő volt, hogy a »fővezérség« esetleg nem rendeli el a választásokat,

a rendkívüli időkre való hivatkozással. A követőtábor kérését szolgáló jelek súlyos kritikával illették a jelenlegi Turul-urakat, akik erre felfüggesztették a szolgálati jegyeket aláíró vezéreket. Így teljes interregnum állt be, mert az egyetem és főiskolai egyesületek hivatalosan vezér nélkül maradtak, a felfüggesztéseket azonban senki sem vette komolyan: mivel a felfüggesztett vezérek a bajtársak bizalma, helyükön maradtak s tovább irányították a munkát. Legtöbb helyen csak nevettek a »fővezérség« intézkedésén. A Budapesti »Lehel« Bajtársi Egyesületben azonban olyan felháborodást váltott ki a vezér felfüggesztése, hogy a tagok egy emberként követelték a Turulból való kilépést. Ez meg is történt, s a Lehel B. E. — a budapesti kerület legerősebb bajtársi egyesülete! — az Állatorvosi Főiskola egységsszervezetévé alakult át.

A Turul újjászervezését szolgáló akciót azonban nem akadályozhatják meg sem a »fővezérségi intézkedések«, sem az, hogy a Turul ellenzék egyik legerősebb egyesülete megunta a csúnya játékot és kilépésével maga részéről befejezte az ügyet. A követőtábor mindenképpen meglesz, de nem úgy, mint ahogy a »fővezérség« szeretné.

Már azzal súlyos alapszabály-sértést követett el a jelenlegi fővezérség, hogy novemberig nem gondoskodott a követőtábor összehívásáról! Az alapszabályok értelmében u. i. minden év novemberében meg kell rendezni a követőtábor!

Ők január elejére tervezik, mikor a főiskolás ifjúság félévi szünetre szünet szét. Nem is merik Budapesten rendezni, mert ott nincsenek pártifveik, hanem Győrben, ahol nincs egyetem, vagy főiskola. A követőtábor elején el szeretnék fogadtatni halvaszületett reformjukat, el akarják különíteni az ifjúságot, válasszon külön vezért, ők-a társadalmi Turullal a nyakára ülnek. A szenátus, tehát az egész Szövetség fejevé

Endre Lászlót szeretnék megtenni, aki lehet, hogy igen népszerű; személye garancia a jobboldaliságra, de nem garancia a politikamentességre

és valószínű, hogy a társadalmi Turul áll hozzá közelebb.

Hogy mekkönyítse a dolgot, a »fővezérség« újból pénzkérdést akar csinálni a követőtáborból. Minden tag után 1—1 pengőt kellene a meglehetősen szegény egyesületeknek befizetni, hogy szavazhassanak. Azt azonban könnyen el lehet intézni, hogy a velük rokonszenvező egyesületeknek ezt a befizetést elengedjék. Mindebből azonban nem lesz semmi! Ugy hiszem, ezuttal a kormányzerveknek is lesz rá gondjuk, hogy a választás tisztaságát ellenőrizzék. És akkor magától megoldódik a Turul belső válsága, végre formailag is egységes lehet a magyar deákiség, hogy kezérujthasson munkás, földműves és iparos testvérének is.

Dr. Fröhlich Pál

egyetemünk ezidei rektora, 51 éves, Bácsmezőgyében született, ahol ősei századokon át mint református papok, tanárok, és tanítók működtek és terjesztették a kultúrát.

1913 október hó 1-én mint egy évi önkéntes — jelenlegi elnevezés szerint: karpaszományos — bevonult az I. honvéd lovas tüzér ezredhez. Innen később a szabadkai 6. honvéd gyalogezredhez, majd a világháború folyamán a 30. honvéd gyalogezredhez helyezték át. Önkéntesi éve alatt tört ki az első világháború, és ezredét az első mozgósításakor azonnal levitték a szerb határra. Ettől kezdve több mint tíz hónapig — amíg súlyosan meg nem sebesült — szakadtalanul a legelső tűzvonalban harcolt. Az utolsók között vonult át a Száván és mire a horvát partra értek 50 emberéből álló szakaszából 8-an maradtak meg. A szerbiai visszavonulás után ezredét az északi határra a Kárpátokba vezényelték. Itt az 1914—15 évi téli hadjáratban vett részt az uzsoki hígnál. Legsörnyűbb hidegben, méteres hóban szorították vissza az orosz gőzhengert Magyarország területéről a Kárpátok északi lejtőjére. Később a Babore-völgyi harcokban is ott volt, ahol szuronyrohammal és kézisúlyaival vezette ki az oroszokat megerősített állásaikból. A gorlicei áttörést követő előnyomulás nagy harcainak között Drohobye mellett súlyos shrapnell lövést kapott, mely jobb lábát szétroncsolta. Az otramba

ragy shrapnell golyót most is őrzi.

Sebesülése következtében több mint négy évig két mankón járt. Két mankóval tanított a budapesti református gimnáziumban és két mankón végzett Eötvös Lóránt fizikai intézetében tudományos kutató munkát.

Az uzsoki harcok folyamán az első osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

A nagy ezüst vitézségi érmen kívül tulajdonosa a Károly csapatkeresztnek és a sebesülési éremnek.

Több mint négy évi katonai szolgálat után mint tartalékos főhadnagy szerelt le.

Tudományos pályafutása a budapesti református főgimnáziumban kezdődött, ahol mint középiskolai fizikai-tanár kitűnt pedagógiai módszerének alaposságával, ambiciózus és széleskörű fejlődésével szaktudománya iránt. Magántanári habilitációját a Pázmány Péter-Tudományegyetemen szerezte meg a kísérleti és elméleti fénytan köréből, majd nyilvános rendkívüli tanárnak 1924. szeptember 9-én nevezték ki a Ferenccs József-Tudományegyetem, két évre rá pedig, 1926. október 6-án ugyanitt egyetemi nyilvános tanári megerősítést nyert. Dr. Fröhlich Pál, akit a Horváth Miklós-Tudományegyetem megalapítását követően 1940. október 19-én nevezték ki a mostani kísérleti fizikai tanszékre.

Tudományos szakírói működését a társszerkesztésében megjelent »Acta

Chemica, Mineralogica et Physica című folyóiratban és a Lipcsében megjelenő »Kolloid Zeitschrift« című, európai elterjedtségű szemlében fejté ki Fröhlich professzor, aki a Magyar Tudományos Akadémia levelező, a Protestáns Irodalmi Társaság rendes, a Királyi Magyar Természettudományi Társulat választmányi és a Matematikai és Fizikai Társulat rendes tagja.

Az egyetem tanácsában többször viselt már méltóságot dr. Fröhlich Pál; a Ferenc József-Tudományegyetem matematikai és természettudományi karának az 1930-31 és 1937-38. tanévben volt dékánja, majd az 1931-32 és 1933-39. tanévben prodekanja, utóbb a Horváth Miklós-Tudományegyetemnek 1940-41. tanévi dékánja és az 1941-42. tanévben prodekanja.

A SzEI új tanácsa

BUCSUZUNK az elmúlt tanév elnökségétől. Utolsó szavunk az övék. Utolsó, mert megmér, és köszön.

Nagyon nehezen kezdődött az elmúlt év. A sajtó fölhasználva minden döccenőt óriási támadásokat indított ellenünk, hogy bebizonyítsa: Nincs jogunk élni! Az elmúlt tanév elnöksége nehéz munkával mellette állította a többi egyetemek ifjúságának közvéleményét, mellettünk szólaltatta meg a sajtót.

Kemény és szívós munka volt az, ennek eredményeképpen ma súly vagyunk nemcsak az egyetem, Szeged, hanem a nemzet életében is!

Nem emelünk ki senkit, nem dicsérünk külön-külön senkit. Az elnökségnek köszönjük meg a munkát. Ugyis tudja minden SzEI-s deák és deáklány, hogy kié a munka és az eredmény oroszlánrésze.

Utolsó elismerésképpen még egyszer felsoroljuk őket.

A MULT ÉVI ELNÖKSÉG:

Elnök: Nyikos Gyula V. éves tanárjelölt.

Alelnök: Kristó-Nagy István II. éves gyógyszerész jelölt.

Főtáskár: Pauer Rozália IV. éves tanárjelölt.

Titkár: v. Miklay Frigyes IV. éves vegyészjelölt.

Jegyző: Lóza Albert III. éves vegyészjelölt.

Gazdasági vezető: Fekete Lajos III. éves orvosjelölt.

Háznagy: Kéhler Stefánia II. éves gyógyszerészjelölt, majd Varga Béla III. éves orvosjelölt.

Szórakozásvezető: Horvay Rezső IV. éves vegyészjelölt, majd Bácsy Zoltán II. éves vegyészjelölt.

HIVATÁSCSOPORTOK VEZETŐI:

Orvosjelölteké: Chiovini Károly III. éves o. j., helyettese Brányiczky László III. o. j.

Vegyészjelölteké: Koczka István III. éves v. j., helyettese: Fáy Imre III. éves v. j.

Gyógyszerészjelölteké: Dobsa Sándor III. éves gy. j., helyettese: Szalay Endre II. éves gy. j.

Tanárjelölteké: Serfőző Rózsa IV. éves t. j., helyettese: Gyulay Lenke III. éves t. j.

A MUNKAKÖZÖSSÉGEK VEZETŐSÉGE:

Magyarságismereti M. K.: Kiss Sándor Apponyi Kollégiumi tag.

Magyar Szó M. K.: Szabolcsi Gábor II. éves b. h., majd Kiss Ottó Miklós II. éves b. h., majd zempléni Fodor József Apponyi Kollégiumi tag.

Énekkar: Kertész Lajos I. éves v. j.

Művészetkedvelő M. K.: Kogutowicz Manuela III. éves t. j.

Fotó M. K.: Zalányi Sámuel o. j.

271/ö. Szeri Tisztkepző Cs. Cs.: Németh Ferenc I. éves t. j.

SzEAC: Dervaderics János.

KÖSZÖNTJÜK

a most megválasztott elnökség tagjait. Kívánjuk, hogy a megkezdeti úton haladva vigyék tovább a SzEI életét. A világ felé könnyebb lesz az idej év. Már szerte az országban ismernek és szeretnek bennünket, most a belső munkára kell minden erőnket adni. Ismerjen meg bennünket Szeged, és fogjuk össze egyetemünk minden becsületes keresztény magyar deákját. Legyen megbonthatatlan az egységünk és szétörhetetlen az erőnk.

Ehhez az építő munkához hívjuk az új elnökségre az Isten áldását.

A SzEI MEGVÁLASZTOTT ÚJ ELNÖKSÉGE.

Elnök: Tapody Dömötör V. éves o. j.

Külső elnök: Mátéfy Jenő III. éves v. j.

Belügi elnök: Guba Ferenc V. éves t. j.

Főtáskár: v. Miklay Frigyes V. éves v. j.

Titkár: Szalay László III. éves t. j.

Jegyző: Koffler Sándor IV. éves o. j.

Gazdasági vezető: Dobsa Sándor III. éves gy. j.

Gazdasági ellenőr: Brányiczky László IV. éves o. j.

Háznagy: Chiovini Károly IV. éves o. j.

A nemzet nehéz napjaira való tekintettel a választógyűlés a Szórakozásvezetői tisztséget nem töltötte be!

A HIVATÁSCSOPORTOK VEZETŐI.

Orvosjelölteké: Kása Zoltán V. éves o. j., helyettese: Szakáll István II. éves o. j.

Vegyészjelölteké: Némethy László V. éves v. j., helyettese: Bácskai Gyula III. éves v. j.

Gyógyszerészeké: Kliment Pál III. éves gy. j., helyettese: Réihy Árpád III. éves gy. j.

Tanárjelölteké: Szabolcsy Gábor III. éves t. j., helyettese: Bartucz Magdolna II. éves t. j.

MUNKAKÖZÖSSÉGEK VEZETŐI.

Magyarságismereti M. K.: Rác György III. éves gy. j.

Zrinyi M. K.: Nyikos Gyula szigorló bölcész.

Magyar Szó M. K.: K. Kiss Ilona IV. éves t. j.

Énekkar: Kertész Lajos II. éves v. j.

Művészetkedvelő M. K.: Kogutowicz Manuela IV. éves t. j.

271/ö. »Szeri« tisztkepző cs. cs.: Németh Ferenc III. éves t. j.

SzEAC: Bácsy Zoltán III. éves v. j.

(A felsorolt elnökségi és tanácsstagokat az 1942. november 18-iki választógyűlés választotta meg, illetőleg az új elnök nevezte ki.)

És most Koch Sándor tanár-elnök úrnak szól a hála és a köszönet szava. Az elmúlt évben nagyon sokat tett a SzEI-ért. Számtalan órát áldozott, munkát, gondolatot, tanácsot adott a deákság teljesebb életének megvalósításáért.

Most, mikor újra elvállalta a SzEI tanárelnökséggel járó mérhetetlenül sok törődést, kétszeresen szól Neki köszönetünk, mert tudjuk, hogy ő mindig kész az áldozatra és örömet ad nekünk gazdag életéből.

Legyen Isten áldása továbbra is értünk végzett nagy-nagy munkáján.

A TÁPAI GYÜJTÉS

Egy évvel ezelőtt a SzEI Magyar-ságismereti Munkaközösségének tizenkét tagja tömörült Ortutay Gyula szemináriumába. Szabad választás után határoztuk el, hogy a Szegedhez közelfekvő Tápé legyen kutatóterületünk. A választás nemcsak a közelség miatt esett Tápéra, hanem azért is, mert zárt, belső településével, sajátos lelki alkattal a tápai nép világa igen hálás kutatóterületnek ígérkezett.

Mindenkiben fölvetődhetik a kérdés, hogy mi ennek a gyűjtésnek elvi és gyakorlati jelentősége és célja?

1. Veszély esetén mind az egyén, mind a nemzet befelé, saját maga felé fordul, s onnan merít erőt a további küzdelemhez. A magyarság nagy értékeit közvetlen Szeged mellett évszázados érintetlenségében megtaláljuk. A szegedi ifjúságnak tehát nem kell távolabbi tájak felé tekintenie, mert szerencsés közelben olyan értékeket talál, amelyről eddig keveseknek volt tudomásuk.

2. Eddig vajmi keveset tudunk Tápéről. Néhány sovány tanulmány és egy könyvecske szólt eddig a faluról a magyar szakirodalomban. Most azonban a gyűjtés megindult és egyre szélesedik tárgykörben és munkatársakban, hogy végül teljes tudományos szintézisét adjuk egy eddig „terra incognitá”-nak.

3. A gyűjtés gyakorlati haszna pedig annyi, hogy a meglehetősen zárkózott és bizalmatlan tápai ember is feloldódik a beszélgetések, apró érintkezések során és meglepetéssel tapasztalja, hogy az ő értékei is magyar értékek s megbecsülésben részesül épp a jövő vezetői előtt, az ifjúságnál. Arról a távolabbi lehetőségről nem is szólva, hogy egy falu teljes tudományos felderítése esetén tisztán látjuk a helyi problémákat, tennivalókat a nem sokáig késhető nagy újjárendezésre.

*

Az 1941-42 tanév első felében megkaptuk a szellemi előkészítést az Ortutay-szeminárium keretén belül. Az elvek tisztázása és a munkaterület pontos felosztása után Ortutay Gyula maga

harcolta ki az anyagi előfeltételek biztosítását. Ezek után megindult a gyűjtőmunka.

Az elv az volt, hogy egyszerre egy vagy két kutató tartózkodjék csak Tápén, hogy a falut a túlságos nagy létszám fel ne bolydítsa s a válaszok ebben a légkörben el ne torzuljanak. A gyűjtésről szóló beszámoló azonban a szeminárium nyilvánossága előtt történt, hogy a tagok egymás tapasztalatait is felhasználhassák.

Az eddigi gyűjtés csak a szellemi néprajz (folklore területre szorítkozott, azonban biztató jelek arra mutatnak, hogy más intézetek és munkatársak csatlakozásával lehetővé válik Tápé teljes felderítése is. (Közegészségügy antropológia, stb.)

A pontosan határolt munkaterületek mellett (néphit, gyermekjátékok, lírikus, epikus néphagyomány gyűjtése, stb.) mindenki mindent gyűjt. A gyűjtött anyagot azután a lehetőség szerint közöljük a havonta megjelenő Délvidéki Szemlében, ahol állandó rovat nyílt Tápé címmel. A nyomtatásban közölt anyag eddig négy népmese.

A kutatók az év minden szakában megjelennek Tápén, hogy az egyes évszakokhoz fűződő hagyományok közül lehetőleg egyet se szalasszanak el. A kutatómunka így természetesen több évre terjed s az idén is zavartalanul folyik tovább. Régi munkatársak katonai szolgálat miatt való kikapcsolódásával új tagok felvétele válik szükségessé. A jelentkezés tehát mindenki előtt akadálytalanul nyitva áll.

Eddig minden kutató járt kiinn Tápén. A kezdeti tájékozódás után egyöntetűen gazdag anyagot tértek haza, pedig két hétnél egyik sem tartózkodott hosszab ideig a faluban. Máris gazdag meseanyag, gyermekjátékok, népdalok, babonák állnak rendelkezésünkre.

Az eddigi eredmények tehát biztatók. A gyűjtés tovább folyik s egyre közelebb jutunk Tápé teljes szellemi felderítéséhez.

KATONA IMRE
a Magyarságismereti Munkaközösség néprajzi csoportjának vezetője.